І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 241. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 26-го ГРУДНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK SATURDAY, DECEMBER 26, 1964 No. 241. VOL. LXXI.

ДЖАНСОН ПЛЯНУЄ РЕДУКЦІЮ ДОПОМОГИ ЗАКОРДОНОВІ І РІЛЬНИЦТВУ

Остін, Тексас. — Президент Джансон 23-го грудня закінчив триденні конференції з членами свого кабінету в справі бюджету на фінансовий рік, що почнеться 1-го липня 1965 року, нараджуючися в середу із секретарем рільництва Орвіллом Л. Фріманом, адміністратором допомоги закордонові Дейвідом Е. Беллом і головним поштмайстром Джаном Гроновським. Повідомляють, що Президент плянує зменшити допомогу закордонові в порівнянні з тією сумою, яка була призначена на цей фінансосий рік, і хоче зменшити федеральні видатки на допомогу фармерам. Президент бажає збільшити оплату від поштових пересилок. Директор буджету Керміт Ґордон сказав, що під час цьоготижневих нарад Президент натискав на всіх представників всіх урядових аґенцій, щоб плянували якнайбільші ощадності; заплянований бюджет всіми департаментами мав би виносити $108 000 000 000, але Президент значно зменшив цю суму. Джансон хотів би, щоб бюджет не переступив $100 більйонів, але це важко буде осягнути. Цьогорічний бюджет мав би дійти до $97 2000 000 000. Тепер ще важко є встановити висоту бюджету тому, що не знати, скільки фондів признає Конґрес у зв'язку з новими проєктами уряду для поборювання вбогости та для здійснювання широкої урядової програми для створення в цій країні так званого „величного громадянства', що є мрією президента Джансона. На допомогу закордонові в цьому році призначив Конґрес суму $3 250 000 000, хоч уряд проєктував $3 500 000 000. Директор Белл заявив, що на цю ціль проєктується дещо менше, як в цьому році, але докладно не можна сказати, бо ще не є закінчені розмови в цій ділянці. Цьогорічний бюджет Департаменту Рільництва виносить $6 900 000 000. Президент плянує зменшити цю суму. Головний поштмайстер Гроновський заявив, що плянується збільшити поштові оплати від посилок другої і третьої кляси. Покищо не є відомо, яке велике збільшення оплат мало б бути. Посилки другої кляси — це часописи і журнали, а до третьої кляси належать всілякі торговельні реклями. З дотеперішніх конференцій із Президентом виходить, що тільки видатки Департаменту Внутрішніх Справ мали б бути збільшені. Видатки на оборону плянується зменшити на $500 000 000, але це не зменшить могутности збройних сил цієї країни. Конференції в справі федерального бюджету будуть продовжуватися на фармі Президента після Різдвяних Свят.

Інавґураційна парада підкреслюватиме „величність громадянства" през. Джансона

Вашингтон. — Цьогорічна інавґураційна парада в столиці в дні 20-го січня має підкреслювати провідну програму нового Президента — збудувати „величнє громадянство" в цій країні. Тому не будуть брати участи в параді танки й ракети, а число військових з'єднань буде обмежене до 6.500. В інавґураційній параді президента Кеннеді в 1961-му році маршувало 15,000 збройних сил, а під час паради президента Айзенгавера в 1957 році — 11,000. В тих двох парадах везли ракети, гармати, танки, панцерні авта та іншу зброю, яка свідчила про військову могутність Америки. Інавґураційний комітет рекомендує, щоб і стейтові авта, по можності, везли поважніші „предмети", що свідчили б про „величнє громадянство", про успіхи даних стейтів в різних ділянках. Голова комітету Дейл Міллер заявив, що всі стейти, крім одного Тексасу, можуть мати тільки одну оркестру і одне прикрашене авто. 26,000 кімнат в готелях столиці чекають на гостей із провінції. 48-сторінкова книжечка з програмою Інавґурації та з фотами Президента і віце-президента та їх родин буде гарною пам'яткою для учасників паради. В книжечці будуть статті визначних журналістів.

Сенатор Дірксен заявляє, що республіканці слідкуватимуть за здійснюванням закону про громадянські права

Вашингтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверет МекКінлі Дірксен заявив, що республіканці в Конґресі повинні слідкувати за тим, як здійснюється закон про охорону громадянських прав, за яким вони самі голосували. Сам сенатор Дірксен виступав проти обструкції південних сенаторів (і демократів і республіканців) проти цього закону, підтримуючи урядовий законопроєкт. Сен. Дірксен перебуває в шпиталі, бо в половині жовтня був впав і поранив собі спину, лікуючися на недугу нирок. Найвищий Суд ЗДА недавно визнав закон про охорону громадянських прав за згідний із конституцією. Сенатор Дірксен твердить, що всі американські громадяни повинні скасувати всякі расові обмеження в ресторанах, готелях, мотелях, спортових площах і т. п., бо цього вимагає новий закон про громадянські права. Сенатор Дірксен знає, що деякі американці не схочуть здійснювати цього закону, і за допомогою різних штучок будуть відстрашувати негритянське населення від своїх ресторанів. Вони зможуть подавати чорним клієнтам недоброякісну страву, кажучи, що іншої не мають. Власник ресторану зможе сказати: „Гаразд, якщо ви не можете їсти нашої страви, то, будь ласка, не приходіть до нас". Сенатор Дірксен лікувався на Флориді і пізнав настрої тамошнього населення у відношенні до негрів.

В АМЕРИЦІ

● **Журналіст пресового концерну Скріпса-Говарда** Джім Дж. Лукас дістав нагороду імени Ерні Пайла за те, що він дуже добре звітував про боротьбу у В'єтнамі, перебуваючи в першій лінії фронту. Таку саму нагороду дістав він був в 1953-му році за кореспонденції з фронту в Кореї. Ця нагорода крім шани дає ще і $1,000. Ерні Пайл — це американський журналіст, що згинув був на фронті під час другої світової війни.

● **Соціолог Рутґерського університету** д-р Едвард Веллін досліджував 8,000 учнів гайскулів і ствердив, що ті юнаки, які плянують продовжувати навчання в коледжах і ті, які менше зустрічаються з дівчатами, менше курять, в порівнянні з тими, які не думають далі студіювати і які більше як двічі тижнево зустрічаються зі своїми дівчатами. Учні гай скулів курять тому, що наслідують своїх шкільних товаришів, а не тому, що йдуть слідами своїх батьків.

Повінь в західніх стейтах спричинила смерть 11-ох осіб

Юрека, Каліфорнія. — Стейт Ореґон та кілька повітів північної Каліфорнії й частина Невади пережили в днях 22-го і 23-го грудня жахливу повінь, яка залила водою численні шляхи, знищила мости та змусила людей втікати в безпечніші місця. Під час цієї стихійної катастрофи згинули 11 обіб. В Неваді була сніговія, в якій згинув інженер Філ Сейлгеймар, загубившися в горах Гай Сієрра. Ореґонський губернатор Марк О. Гетфілд оголосив свій стейт в стані крайньої необхідности: просить президента Джансона про федеральну допомогу. Каліфорнійський губернатор Едмунд Бравн зробив те саме з чотирма повітами свойого стейту. Тисячі осіб мусіли втікати з домів, боячися, щоб їх не залила вода. Разом із людьми втікали у вищі райони олені, зайці та польові миші, вистрашені повінню. Численні шляхи закриті для комунікації, бо залиті водою. Бюро погоди передбачає ще більше дощу. Води перервали греблю на річці Іл, і 2,000 людей мусіли втікати з помешкань. В деяких околицях вже бракує харчів, яких не можна довезти, бо перервана комунікація.

Президент хвалить американських вояків у В'єтнамі

Джансон Сіті, Тексас. — Президент Джансон в Різдвяному зверненні до американських вояків і цивільних урядовців у Південному В'єтнамі, які зносять труди у зв'язку з „війною терору", дякував їм за те, що вони виконують ті зобов'язання, які поробила їхня країна в обороні справедливости в світі. Президент заявив в цьому зверненні: „Ви всі, які несете прапор волі у В'єтнамі, є втягнені у війну, яка не була виповіджена, але яка є дійсна. Це є війна терору, в якій агресор порушується в тайні тіней ночей. Вороги послуговуються вбивствами, викраденням людей обманом. Підривна акція і напади є його ціллю". Президент пише, що є це війна, в якій вживається політичної соціяльної, економічної і психологічної зброї поруч гармат, бомб і крісів. Тому то кожний американець у В'єтнамі, і вояк і урядовець, в джунглі, в горах чи в місті, є в бойовій лінії боротьби. Президент закінчив своє звернення такими словами: „Всі американці приєднуються до мене і висилають подяку тим всім американцям, що у В'єтнамі, і роблять це не тільки під час Різдва, але щодня впродовж цілого року".

Гомфрі конферував в справі здійснювання закону про громадянські права

Вашингтон. — Віце-президент - елект Гюберт Г. Гомфрі 23-го грудня конферував із представниками Департаменту Справедливости в справі здійснювання закону про охорону громадянських прав. Конференція відбулася в бюрі віце - президента - електа на Капітолі. Присутні були виконний головний прокуратор ЗДА Ніколас Каценбах і його асистент в справах громадянських прав Бирк Маршалл. Президент Джансон найменував 10-го грудня Гомфрі на координатора в здійснюванні закону про охорону громадянських прав. Цей закон здійснюють різні урядові аґенції і віце - президент Гомфрі має наглядати, щоб між цими аґенціями була згода й гармонія. Покищо відбулася інформаційна конференція, на якій обговорювали, як треба нав'язати взаємини з різними аґенціями, щоб всі вони діяли в згоді. Гомфрі сподівається, що йому вдасться скласти звіт Президентові коло 1-го січня про те, як окремі аґенції плянують здійснювати урядові пляни в справі скасування расових обмежень.

НАШІ ПИСЬМЕННИКИ З БАГАТЬОХ КРАЇН ВІЗЬМУТЬ УЧАСТЬ У З'ЇЗДІ „СЛОВА"

Сл. п. Іван Багряний (зліва) і голова ОУП „Слово" Григорій Костюк під час з'їзду „Слова" в грудні 1958 року.

Ню Йорк. — У суботу 26 грудня о 10-ій г. ранку, в Українському Інституті Америки, 2 Схід 79 вулиця, починається реєстрацією членів Всеемґраційний з'їзд українських письменників у екзилі „Слово" та членів Об'єдання Працівників Дитячої Літератури ім. Леоніда Глібова, ОПДЛ. У з'їзді беруть участь українські письменники, поети, драматурги, критики, літературознавці з різних країн вільного світу; хто не зміг прибути до Ню Йорку — бере участь шляхом листа-уповноваження для голосування одному з колеґ. З'їзд формально відкриє о 1-ій г. дня голова „Слова" проф. Григорій Костюк. Від 2 до 5 г. відбуватиметься Симпозіюм на тему „Традиції і новаторство", з участю проф. Ю. Шевельова, У. Самчука, Ю. Лавриненка, Б. Рубчака, В. Барки, після чого — запитання, відповіді й дискусія. На цей Симпозіюм як і на Літературний вечір в Українському Народному Домі о 7-й г. по полудні запрошується громадянство, вступ за добровільними датками. За годину перед початком Літературного вечора у великій залі УНДому на 2-ій Авеню буде відкрита Виставка української книжки, Виставка праць Дитячої Образотворчої Студії з Торонта, а бажаючі зможуть набути книжки з автографами. У неділю, 27 грудня, з'їзд продовжуватиметься в Українському Інституті Америки. Від 9 г. ранку до 1-ої г. — прилюдна Конференція письменників, на якій будуть виголошені наступні доповіді: проф. Г. Костюк „Література, Батьківщина, Еміграція". О Тарнавський „В англомовному літературному світі", Б. Гошовський „Назад до Івана Франка". Л. Храплива „Українська дитяча література на еміґрації". — Від 2 г. до 5-ї г. вечора — Організаційні питання „Слова" і ОПДЛ, вступ тільки для членів цих письменницьких об'єднань. О 7-й г. вечора — Товариська вечеря з літературно-концертовою програмою, вступ за окремими запрошеннями. Впродовж двох днів з'їзду бажаючі можуть придбати щойно виданий понад 300-сторінковий збірник „Слово" ч.2., у якому надруковані поезії, оповідання, новелі, спогади, критичні статті, переклади й ін. передчасно померлих і сучасних українських письменників за кордоном, а також і тих, кого закатувала імперська влада „на нашій, не своїй землі".

Америка продовжуватиме надавати економічну допомогу Ляосові

Вієнціян. — Новий американський амбасадор у Ляосі, Вілліям Солівен, відбув зустріч з королем Саванґ Ватана і запевнив його, що уряд ЗДА і далі продовжуватиме допомогу Ляосові в його боротьбі проти комуністів. Тим часом погляди ляосців звернені на свого сусіда — Південний В'єтнам. Один французький дипломат сказав з того приводу таке: „Ляос це країна, що боїться власної тіні. Для Ляосу та тінь — це Південний В'єтнам". Один з американських представників у Луанґ Прабанґу заявив, що всі перемоги над комуністами в Ляосі не будуть мати жадної ваги, коли б довелося втратити Південний В'єтнам. Західні військові кола вважають, що об'єднані сили прокомуністичного Патет Ляосу та Північного В'єтнаму можуть захопити країну впродовж десяти днів чи яких двох тижнів. У правих військових колах Ляосу сподіваються швидкого виступу північнов'єтнамських комуністичних з'єднань на допомогу Патет Ляосу, щоб заграбати цю країну. Аналіз останніх подій показує, що комуністи заповзялися за всяку ціну здобути обидві країни — Ляос і Південний В'єтнам. Але новий американський амбасадор настроєний оптимістично. Він запевнив королівський уряд Ляосу, що ЗДА й надалі будуть подавати всю можливу допомогу, як тільки Ляос звернеться до Вашинґтону з відповідним проханням.

Канада модернізує свою армію коштом $1.5 більйона

Оттава. — Канадійський міністер оборони повідомив, що уряд вирішив змодернізувати свою армію коштом $1,500,000 000. Плянується збудувати нові кораблі, літаки і випродукувати нову зброю, щоб Канада з успіхом могла виконати своє завдання, яке вона має в Північно Атлант. Пакті, Об'єднаних Націях та в інших організаціях, що дбають про мир у світі. Виготовлено п'ятирічний плян, згідно з яким мають перевести повну модернізацію всіх родів канадійських збройних сил. Мають збудувати чотири нові нищильники, які могли б охороняти кораблі, один підводний човен, 15 транспортових літаків та 4 транспортові літаки, які матимуть більший засяг, нові гелікоптери для підводних човнів та продукувати нову протитанкову зброю. Представник уряду сказав на пресовій конференції, що треба збільшити рухомість армії, подбати про кращі транспортові можливості збройних сил, та поліпшити оборону проти ворожих підводних човнів.

Москва „відновляє" права центрально-азійських республік в господарській ділянці

Москва. — Совєтський уряд вирішив скасувати централізовані господарські управління для центрально-азійських урядів, створені за керівництва Хрущова в 1963-му році. Згідно з повідоленням ТАС-С-а з 22 грудня ц. р., проголошено недійсним декрет з 3 лютого 1963 року, який встановляв спільне центральне господарське управління для центрально-азійського економічного району, що охоплював чотири совєтські республіки — Узбекістан, Таджикістан, Киргізію і Туркменію. Водночас із цим подано до відома, що керівник господарського будівництва для цих республік Валентин Ґущін позбавляється становища міністра в совєтському уряді. У зв'язку з цією новою зміною закордонні кореспонденти в Москві сподіваються, що незабаром буде зліквідоване також центрально-азійське бюро ЦК КПСС, створене два роки тому для координації всієї партійної активности і названих вище республіках.

Совєтський делеґат у Об'єднаних Націях 103-ій раз використав право „вета"

Ню Йорк, Об'єднані Нації. — Делеґат СССР до Об'єднаних Націй, Платон Морозов, вдався до права „вета" у зв'язку з американсько-англійською резолюцією, в якій закликалось уряди Ізраїлю і Сирії співпрацювати в напрямку мирного розв'язання суперечки довкола північної частини Галілейського озера. Це вже 103-тє вето, яким скористувався СССР, щоб заблькувати небажані ним резолюції вільних держав. Над тим озером, з якого беруть дорогоцінну воду обидві країни, вже дійшло до воєнних зударів, забито 7 сирійців і 4 жидів. Тій резолюції спротивилися також Марокко і Чехословаччина. Морозов від імени СССР назвав резолюцію яка закликала до мирного полагодження усіх проблем, — „гіпокритською" та заявив що СССР її категорично відкидає. Він обвинуватив Ізраїль у бомбардуванні сирійської території. У вислідi 103-го совєтського „вета" давно вже зголошена Сирією й Ізраїлем проблема залишилася й надалі відкритою.

В УССР зменшують наклади вартісних книжок українською мовою

Київ. — За останні 8 років на Україні вийшло понад 700 перекладних книжок закордонної літератури. Переважна більшість із них це переклади так зв. „проґресивних" письменників із країн-сателітів або ж із совєтських республік, особливо з російської комуністичної літератури. Але вийшли також і такі переклади на українську мову, як „Одиссея", „Божественна Комедія", вибрані байки Езопа, тритомник Шекспіра, п'єси Лопе де Веґа, Гольдоні, Шіллера, твори Вольтера, Р. Бернса, навіть п'єси Арістофана. Однак, — читаємо в „Радянській Україні" з 16-го грудня, — „зусилля перекладачів і видавців лишаються духово не окупленими, найкращі твори світової клясики, в силу низьких тиражів — 5.000 в середньому, до масового читача не доходять, у бібліотеках республіки їх не має".

Виставка мозаїк Олега Русича і Соні Лондин відбудеться в Канаді

Торонто. — Тут, в Українському Народному Домі при 191 Ліппікот вулиці, у суботу 26-го грудня відкривається виставка мозаїчних праць мистця Олега Русича з Ню Йорку. Виставка буде відкрита о 12-й г. дня і триватиме тільки впродовж трьох днів. Разом з тим, будуть показані мозаїчні праці Соні Лондин. Між виставленими, тонко виконаними, працями є мозаїчні портрети Ісуса Христа і Богоматері, а також таких українських діячів, як Митрополит Андрей Шептицький, Т. Шевченко, І. Франко; є теж мозаїчні портрети Наполеона, Лінкольна й інші мист. твори. У неділю, 27 грудня, там же о 6-ій г. вечора відбудеться зустріч мистців з громадою Торонта, на якій Олег Русич і Соня Лондин продемонструють техніку викладання мозаїк.

ЗДА УЗАЛЕЖНЮЮТЬ ДОПОМОГУ ДЛЯ В'ЄТНАМУ ВІД ЄДНОСТИ ЙОГО РЕЖИМУ

ГЕН. ТЕЙЛОР ВІДБУВ ЗУСТРІЧ З ПРЕМ'ЄРОМ ТРАНОМ ВАН ГУОНҐОМ И ІНШИМИ ПРЕДСТАВНИКАМИ ПІВДЕННОВ'ЄТНАМСЬКОГО УРЯДУ

Вашингтон. — Пд час відбутої тут в середу 23 грудня ц. р. спеціяльної пресової конференції, заповідженої ще минулого тижня, державний секретар Дін Раск присвятив багато уваги ситуації в Південному В'єтнамі, яка заіснувала там у зв'язку з намаганням військовиків відсунути від керівництва державними справами прем'єра Трана Ван Гуонґа і його цивільний уряд. У своїх заявах і відповідях на цю тему державний секретар ствердив, що З'єднані Держави Америки будуть примушені зредукувати або й припинити військову й економічну допомогу для Південного В'єтнаму, якщо в цій країні не буде реституований єдиний керівний режим, складений з представників і цивільних і військових кіл. Водночас із цим Дін Раск звернувся із закликом до всіх урядових й опозиційних угрупувань у Південному В'єтнамі, щоб вони припинили безупинні особисті суперництва в інтересі сили і єдности всієї країни, і зокрема для успішної боротьби з комуністичною загрозою. Внутрішню єдність назвав Дін Раск найконечнішою вимогою в теперішній критичній для Південного В'єтнаму ситуації. Заяви і відповіді Раска були викликані останніми виступами ген. Хана, головнокомандуючого збройними силами Південного В'єтнаму, в яких він закликав, щоб Південний в'єтнам унезалежнився від З'єднаних Держав Америки і заявляв, що Південний В'єтнам може цілком добре обійтися без американської допомоги. Цього ж самого дня, в середу 23 грудня, американський амбасадор в Сайґоні, генерал Тейлор відбув там зустріч із південнов'єтнамським прем'єром Траном Ван Гуонґом й іншими представниками його уряду. Під час цієї зустрічі ген. Тейлор далі настоював на тому, що дальша американська допомога для Південного В'єтнаму залежна виключно від внутрішньої стабілізації і єдности країни і попереджував, що такі акти, як розпущення леґіслятури й ув'язнення провідників політичної опозиції, переведені південнов'єтнамськими військовиками минулої неділі, суперечать принципам, на яких побудована допомога ЗДА для Південного В'єтнаму.

ЗДА і Бельгія вимагають, щоб Чомбе зреформував свій режим

Леопольдвіль, Конґо. — Американський і бельгійський уряди почали рішучі заходи для цього, щоб конголійський прем'єр Чомбе зреформував основно свій уряд і зробив його більше сприйнятливим для решти африканських держав. Вимоги в цьому напрямку одержав Чомбе від представників ЗДАмерики й Бельгії під час своїх розмов, що відбувалися минулого тижня в Брюсселі і що в них брали участь бельгійський міністер закордонних справ Спаак й амбасадор ЗДА до Бельгії Даглес МекАртур 2-ий. Згідно з цими вимогами, Чомбе мав би включити до свого уряду якусь кількість міністрів, більш сприйнятливих для інших африканських держав, проголосити амнестію для всіх повстанців, незамішаних в злочиня, що підпадають під кримінальний кодекс Конґа, як також загарантувати свободу виборчої кампанії усім опозиційним партіям під час виборів, що мають відбутися в лютому 1965 року. Крім того уряд Чомбе мав би запросити репрезентантів інших держав Африки, як обсерваторів під час виборчої кампанії і самих виборів і звернутися до деяких із цих держав за військовою поміччю для боротьби з повстанцями. Подаючи такі інформації про вислід розмов у Брюсселі, закордонні кореспонденти заперечують повідомлення, що ЗДА і Бельгія мали вимагати від Чомбе, щоб він започатковував переговори з конґолійськими комуністичними повстанцями.

Китайські комуністи відкликують запрошення професора медицини з Ню Йорку

Гонґ Конґ. — Товариство китайських лікарів повідомило нюйоркського лікаря Семюела Розена, професора хворіб вуха в Колюмбійському університеті в Ню Йорку, що воно „тимчасово" відкликає своє запрошення, вистоване до того лікаря вперше три роки тому та повторене в березні цього року. Державний департамент спершу відмовляв видачу візи д-рові Розенові, але недавно погодився, мотивувавши, що не бачить причин відмовляти подорож в гуманітарних цілях. Проф. Розен їздив вже до кількох держав, між іншим до Совєтського Союзу, демонструвати операцію вуха, яка привертає глухому слух. Він мав це саме зробити в Пейпінґу, але китайські комуністи проголосили тепер заяву, що Америка використовує уділення візи д-рові Розенові для пропаґандивних цілей, ніби як доказ покращання китайсько-американських взаємин, коли насправді Америка продовжує супроти Китаю свою ворожу політику. Розен, у телеграфічній відповіді комуно-китайському Товариству лікарів, висловив свій „жаль" і надію, що настануть умовини, в яких комуністичні господарі поновлять свої запросини.

У СВІТІ

● **У Південному В'єтнамі** державні мінолові частини виявили і засипали динамітовими вибухами підземний тунель комуністичних партизанів у віддалі всього 15 миль від столиці Сайґону. Згинуло там кількадесять комуністів. Однак водночас комуністичні партизани здобули нові поважні успіхи, а радіо з Пейпінґу проголосило, що комуністичні партизани перейшли в Південному В'єтнамі до наступу, перехопивши ініціятиву.

● **В Пейпінґу** розпочались в минулу неділю 20 грудня ц. р. тайні наради комуно-китайського „парляменту", який складається з 3.000 осіб, насправді призначених партійним центральним і місцевими секретаріятами. Очевидно, що „обрано" до того „парляменту" Мао Тсе-тунґа, „президента" Лію Шао-чі, прем'єра Чу Ен-лая і всіх інших членів керівної диктаторської кліки.

● *Хоча Еспанія* не є членом Північно-атлантійського Союзу (НАТО), проте вона має військово-політичний союз з З'єднаними Державами і її беруть під увагу в західньому стратеґічному плянуванні. Тому асистент державного секретаря Вільям Тайлер, який брав участь в минулотижневих нарадах міністерської Ради НАТО, в Парижі, поїхав до Еспанії, щоб поінформувати еспанські керівні кола докладно про хід і вислід тієї конференції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Слово на п'єдесталі

Сьогодні, в суботу 26-го грудня, починається в Ню Йорку дводенний з'їзд „Слова", об'єднання українських письменників в екзилі. Це в житті українців в Америці друга подія в цьому році, яка звертає особливо нашу увагу на те, що часто її поминає — на наше слово! Першою з цих подій, і не тільки в році, але й в усій американсько - українській історії, було встановлення і найбільш урочисте відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні пам'ятної суботи, 27-го червня. В різних обставинах відбувалася ця подія, по-різному її оцінюється, але минуться „обставини", і в столиці Америки залишиться піднесене на п'єдестал втілення цього слова, що було в началі світу і що його той, кому пам'ятник збудовано, поставив на нашій сторожі, возвеличивши ним „малих отих рабів німих".

Багато думок і міркувань насувається і в зв'язку з сьогоднішнім з'їздом тих, що є репрезентантами й уосібненням вільного українського слова — українських письменників в екзилі. В першу чергу аналогія: у примусовому екзилі, далеко від рідної землі, в умовах найбрутальнішої заборони, пролунало й могутнє Шевченкове слово, яке — за словами Куліша — запалило „вогненні язики мудрости" на чолах його земляків і до глибини зворушило їхні душі. Є й інші приклади „екзильного слова", що стало частиною національної душі і національного сумління. Згадати б тільки польського поета Адама Міцкевіча. У найчорніших часах недолі й неволі, як нарід позбавлений навіть основних своїх прав, слово залишається ще тією єдиною й наймагутнішою зброєю, бо й несигній „не скус душі живої і слова живого", „не вюре на дні моря поля".

Не міг цілком скувати того слова й червоний сатрап в Україні, навіть у роках найбільшого терору. Відомий вислів „коли замовкли обрізи, до голосу прийшли образи". Тому й творці образів, українські письменники, зазнали від окупанта найбільше знущань і найбільших втрат. Не мавши сили скувати слово, всіми засобами намагались московські окупанти поставити його на службу своїм диявольським цілям. Не всі на світі Шевченки, що „караються, мучаться, але не каються". Були й є такі, що не встоялись, бо не могли встоятись, як часом не встоїться і вояк в битві. Але й в тій найстрашнішій дійсності створено героїчну епопею українського слова, якому направду місце на п'єдесталі.

Цілком надзвичайна роля припадає творцям і носіям українського слова в екзилі, які відбувають тепер свій з'їзд в Ню Йорку. Ця роля наявна, і про неї згадано на початку цих міркувань. На честь і славу нашим письменникам в екзилі можна б таки справді й заслужено писати поезії, бож вони, майже поголовно змушені заробляти на щоденний хліб працею, яка не має нічого спільного з їх покликанням, все ж таки творять вартості, що їх ставимо на п'єдестал. Але при цьому й ми, як суспільність, повинні вдаритися в груди і почервоніти від сорому, що в практичному, щоденному житті маємо так мало зрозуміння до покликання і завдань наших письменників. А цього зрозуміння вимагається від нас, пересічних громадян, зовсім мало: купити і прочитати книжку, що коштує так мало, а дає так багато!

Дав би Господь, щоб теперішній з'їзд „Слова" приніс цей подвійний результат, що ми від нього очікуємо: здвигнув на ще вищий п'єдестал українське слово і зворушив наші душі та наше сумління, щоб ми нашим письменникам у цьому допомогли.

Шістнадцятий том УРЕ

З шістнадцятим томом Української Радянської Енциклопедії, скорочено УРЕ, що наспів саме до книгарень у ЗДА, закінчено, як це підкреслено в передмові до цього тому, видавання започаткованої ще 1957 року цієї першої енциклопедії українською мовою в Українській ССР. Появиться ще тільки 17-ий том, присвячений виключно УССР. Не зважаючи на широко рекламовану незалежність і суверенність цієї другої за величиною совєтської республіки, названа енциклопедія змогла появитися тільки по сорока роках, що проминули від часу встановлення совєтської влади на окупованій Москвою Україні. Першу спробу видати таку енциклопедію в 1930-их роках Москва брутально здушила, ліквідуючи її редакцію і видавництво, ув'язнюючи, депортуючи або й розстрілюючи її співробітників.

Редагування й видавання нової УРЕ відбувалося під проводом колегії, призначеної режимно - партійними чинниками — Центральним Комітетом Комуністичної Партії України й Ради Міністрів УССР. Очолював її, як головний редактор, поет Микола Бажан. У склад редакційної колегії входило ще 49 діячів науки і культури, здебільша партійців, випробуваних у дотримуванні партійної лінії. Крім головної редакції працювало ще 17 науково - галузевих редакцій, в склад яких входили фахівці з окремих ділянок. За працею всіх цих редколегій пильно слідкувала, не названа в 16-му томі, партійна редколегія, яка перевіряла зміст і оформлення кожного гасла, що їх в цілій УРЕ є понад 50 000. Отже, ввесь багатющий, вміщений в енциклопедії довідковий і речевий матеріял, його добір і редагування відбувалися завжди під кутом вимог партії та режиму.

Про те, в якому тенденційному і ненауковому дусі створено УРЕ, може свідчити хоч би зміст опублікованого 16-го тому. Історію постання і дій Української Центральної Ради подано тут у цілком спотвореному, пофальшованому вигляді. Для авторів і редакторів УРЕ Центральна Рада, в якій були заступлені широкі кола українського народу, була тільки „контрреволюційною буржуазно - націоналістичною організацією", а провідники її — М. Грушевський, В. Винниченко, С. Петлюра, С. Єфремов — поміщиками, куркулями, в щонайкращому випадку дрібнобуржуазними інтелігентами. Промовчуючи страхітливий терор насланих з Росії комуністичних банд, у статті УРЕ пишеться про „режим жорстокого терору" каральних загонів... Центральної Ради. Так само повна фальшувань і перекручень вміщена в цьому томі стаття про Шевченка, в якій повторюється на всі лади заперечені подекуди вже й совєтською наукою твердження, про „міцну дружбу" Шевченка з Чернишевським, про те, що він „горів ідеєю дружби українського й російського народів", що він був „матеріялістом", „войовничим атеїстом" і т. д. Пофальшовано виходить в УРЕ навіть недавня історія совєтської компартії на Україні. Про таких видатних діячів цієї компартії, як Влас Чубар, Григорій Гринько, не згадується ні словом, що вони були зліквідовані Москвою. Характеристичні своїм тенденційним добором матеріялу також і вміщені в 16-му томі додаткові гасла, в яких згадується уже й деяких репресованих у 1930-их роках українських діячів науки і літератури, але знов таки замовчується, що з ними сталося. З еміграційних діячів мистецтва згадано в додатку тільки Олександра Архипенка, мабуть тому, що він уже помер.

Закінчене тепер видання УРЕ покладає з цього погляду важливі й великі завдання на українську еміграцію у вільному світі. Вона мусить докласти всіх сил і засобів, щоб завершити видавану в Европі Науковим Товариством Шевченка під головною редакцією проф. Володимира Кубійовича гаслову Енциклопедію Українознавства і приготовлюваний тепер у В-ві УНСоюзу другий том Англомовної Енциклопедії Українознавства. Тільки з допомогою цих видань українська вільна наука зможе дати достойну, справді наукову відповідь на всі фальшування совєтських „енциклопедистів", показати світові правдиву історію України і багатство її культури.

Улас Самчук

ЧОРНЕ КОНТРА БІЛЕ

Основні барви основних контрастів непримирних противенств... Закон, що його перенесла природа в площину соціяльних стосунків. Тяжко сказати, кому було потрібно поділити рід людський барвою їх шкіри, але коли це мусіло статися — чому їх поставлено в такі відмінні категорії інтелектуальних спроможностей. Не хочеться вірити, що на нашій маленькій пляреті, яку сьогодні облітають протягом півтори години, майже поруч з мешканцями нюйоркських хмарочосів живуть людські істоти в печерах Австралії з-перед кам'яного віку. Не хочеться вірити, що поруч з Европою. Парижу і Лондону лежить могутній континент Мав-Мав і Люмумби.

Це — величне містерійне дійство, що його годі збагнути засобами нашої логіки, одначе, воно творить дуже гостро актуальну дійсність взаємовідносин роду людського. Бо дуже можливо, що світ майбутнього буде поділений не на німців чи французів, бідних чи багатих, а виключно на білих — і не білих — в остаточному на білих і чорних.

Бо ці дві барви людської оболонки мають у собі противенства не лише в площині соціяльної рації, але також у площині біології, естетики й моралі... Противенства найтяжчі для узгіднення.

На терені З'єднаних Держав Америки, де люди білої раси зуміли успішно розв'язати багато різних противенств і створити майже зразок майбутнього людського суспільства, питання біло - чорне лишається в трагічному безладді. Пишеться багато книжок, говориться багато слів, ведуться війни і творяться закони на цю тему, але само питання від цього не тільки не рішилося, але загострилося ще більше. Коли дивитися на сучасну Америку, як місто, то воно поволі, але послідовно з білого стає чорним, а тим самим стає в опозицію до самої Америки.

Бо, здається, що саме ця опозиція барви лежить в основі цієї дисгармонії, і основне її лихо незгоди в тому, що Америка Гарлему і всіх „давнтавнів" має протилежно відмінні засади щодо рішення цієї справи, ніж Америка біла. Америка біла займала і займає становище, що людині не можна допомогти, коли вона сама собі допомогти відмовляється. Людині можна дати шанси допомогти, відкрити їй всі двері, сприяти їй морально, але людину не можна змусити родити ідеї, бути активною, вартості не лише споживати, але й творити. Біла Америка виросла на динаміці ініціятиви, на силі волі до перемоги, в атмосфері вічних шукань, боротьби, ризика і невтомної праці голови та рук. Натомість природою Америки чорної була пасивність, споглядальність, незацікавленість, вона не будує мешкань, а вимагає мешкань, не творить варстатів праці, а чекає на готову працю, не здобуває освіти, а її уникає. І як тоді знайти балянс поміж цими болючими контрастами — питання сливе безнадійне.

Само собою, що існують гарні теорії про людську рівність перед Богом і законами, в наші часи ці теорії не мають заперечення, але далеко поза цим лишається відкрите питання: як ці теорії виправдати на практиці? Питання, чому саме Европа, а не Африка створила нашу цивілізацію, залишається відкритим далі, з чемности уникають відповіді на нього, але домагання рівности прав порожні слова, якщо вони не йдуть впарі з рівністю виконаного діла, і стосується це не лише чорних, а й взагалі всіх людей на землі, які так чи інакше зосталися позаду. І ті, що бояться до цього признатися, мало собі помагають, бо тим самим не бажають бачити причину свого неуспіху, шукаючи її там, де її немає.

Філософія Ніцше про надлюдину і підлюдину, як продукт незрозумілої гри природи, багато тяжче сприймається, ніж філософія Маркса, що людина — не продукт біології, а певних соціяльних умов. Можливо, що обидві ці теорії вимагають синтези, але в кожному випадку їх годі погодити силою якихось державних законів. Факти життя говорять самі за себе. Місця білих в Африці, залишені чорним, з цивілізації знов вертаються до джунґлів, валяться будови, заростають дороги, зникають лад і порядок. І наростає нова проблема білих і чорних...

На цей раз в будинку Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Саме в цих днях там ведеться гострий діялог між цими двома противенствами. До Конґа полетіли американські літаки, щоб визволити білих закладників, яких там обіцяли лише „посмажити і з'їсти", і цього вже вистачало, щоб Америка у своєму власному Ню Йорку була заатакована за колоніялізм, імперіялізм і агресію. Таких обвинувачень ця країна мусить сподіватися з кожним роком більше й більше, навіть коли це буде звичайний місіонер-доктор Карлсон, якого замордують тільки за те, що він чорній дітворі щепив вакцину проти поліо. Бо справа тут не в дітворі і не в поліо, а в тому, що доктор Карлсон має шкіру білу, а дітвора чорну. Один тільки погляд на фото обкладинки журналу „Лайф" на цю тему одразу пояснює цілу проблему. Духовість людини обвантажена ще й такими тяжкими аргументами, як заздрість, яких ніяк не слід легковажити.

Чорна людина починає також розуміти свої клопоти, і пробує шукати виходу в освіті. Вихід єдиноможливий, якщо буде правильно спрямований. Але багато білих думає, що це принесе мало втіхи для Об'єднаних Націй в Ню Йорку. Бо Африка, навіть за допомогою білих, може скорше випродукувати фахівців нуклеарних вибухів, ніж інженерів - будівничих і агрономів, як це видно на прикладі Китаю. Про потребу контролі народжень говорять і практикують лише білі, але мовчать і не практикують їх опоненти. І чи поможуть тут гарні параграфи Об'єднаних Націй на тему миру і чи вдасться комісії Нобеля вистачально нагородити Мартин Лютера Кінґа, щоб він мовчав, коли його 22 мільйони чорної Америки, а за нею сотні мільйонів решти чорного світу вимагатимуть від білих рівности, хліба і добрих мешкань. Під проводом Китаю з його нуклеарною зброєю.

Любомир Винар

ОЛЕКСАНДЕР ОГЛОБЛИН

(65-ліття з дня народження і 45-ліття наукової праці)

(3)

В рукописах знаходяться численні праці із цього циклу, а зокрема спогади Олександра Петровича „Рід", які охоплюють історію його роду на тлі історії Сіверщини та Києва.

Історичній географії України присвятив історик окремі праці з проблематикою спірних питань з історії східньослов'янського розселення, а зокрема досліджував деревлянське і сіверське питання.

Ідея економічної самостійности України в її історичному розвитку

Основним тонусом історичної творчости проф. О. Оглоблина в 1920 рр. були досліди, присвячені економічній історії України. Тут в першу чергу слід підкреслити досліди над історією української промисловости, а зокрема історію української фабрики XVII — XIX ст., як також досліди окремих галузей промисловости, зокрема на території Правобережної України.

З найважливіших праць слід згадати: „Очерки истории украинской фабрики. Предкапиталистическая фабрика (Київ, 1925, р. 232 стор.)", „Нариси з історії капіталізму на Україні" (Харків - Київ, 1931, 174 стор.), „Нариси з історії української фабрики. Кріпацька фабрика" (Київ, 1931, 284 стр.).

Ця остання книжка була вже видрукувана, як спільне видання ВУАН і Державного Видавництва, але ввесь її наклад большевицька цензура знищила так, що зберігся лише один коректурний примірник в архіві автора. Інші праці не завжди доходили до читача. Наприклад, „Нариси з історії капіталізму на Україні" не пішли в продаж, а „розподілялися по наукових бібліотеках закритим порядком", що фактично визначало забороу книжки, яка в короткому часі була формально заборонена, разом із іншими працями проф. О. Оглоблина.

Крім наведених вище книжок, історик видрукував низку наукових праць в періодичних виданнях, присвячених окремим галузям промисловости.

Окрему увагу присвятив Олександер Петрович дослідам металюргії Правобережної України XVI - XIX ст., аналізуючи проблеми комплексу рудництва в аспектах історичному, економічному, археологічному, технологічному й культурному. Докладна бібліографія цих праць подана в моїй праці „Олександер Оглоблин. Біо-бібліографічні матеріяли (Рим, 1958, стор. 15-17. Відбитка із „Записок ЧСВВ", т. III).

Проф. О. Оглоблин досліджував також історію української міжнародної зовнішньої і транзитної торгівлі в XVIII-XIX ст. З цього циклу згадаємо: „Транзитний торг України за першої половини XIX ст." (ВУАН, Київ, 1927, 48 стор.) і менші праці „Одеське порто - франко (1928), „Польський капітал і український ринок за першої половини XIX ст." (1929), „Закавказький транзит і Україна в першій половині XIX ст." (1932) і ін.

Студіюючи історію України в економічному аспекті, Ол. Оглоблин досліджував також джерелознавчі проблеми історії української промисловости і методологічні проблеми історії України. Джерелознавство базувалося на вивченні недосліджених архівів Київсько-Межигірської порцелянової фабрики, Бахмутських і Торських соляних заводів, Катеринославської суконної фабрики, Київського Арсеналу і інших архівів. В дослідах ме-

(Продовження на стор. 4-ій)

„НЕОМУЗЕНА МУЗА"

Вільна українська преса часто передруковує вірші поетів з України, переважно з-поміж молодих діячів української літератури. Передруковуючи, наша преса не раз змушена вдаватися до відповідних приміток-пояснень, а ще частіше — до публікації уривків. Це викликане тим, що в дальшій частині вірша йде або вимагане комуністичною партією славослов'я режиму, або ж просто невдало написані рядки, на які не варто звертати уваги.

Спад активности українських поетів у країнах вільного світу — передусім через неможливість видавати твори, наша преса замінює добіркою кращого, що з'явиться по той бік невидимої, і тим небезпечнішої, заслони. Передруковано багато поезій Ліни Костенко, І. Гуцала, І. Драча, М. Вінграновського й ін., навіть такого запеклого ворога національної України, яким є Д. Павличко. Більшість їхніх творів треба справді „коментувати", або ж відбирати щонайвартісніше — під побільшуючим склом.

У днях З'їзду українських письменників в екзилі „Слово" та ОПДЛ ім. Л. Глібова українська з о р г а н і зована спільнота мала б подумати, чому немає нових збірок поезій таких майстрів слова, як Олекса Стефанович, Оксана Лятуринська, Леонід Лиман, та й над тим, чому для видання останньої збірки видатного поета сучасности Євгена Маланюка мусіли збирати фонди поети-модерністи в Ню Йорку?..

Одночасно, треба пригадати й те, що публіковані в нашій пресі вірші з того боку барикади — це не зразки української підсовєтської, поневоленої літератури, а справді „білі ворони" на чорному тлі дійсного стану нашої літератури, зокрема поезії, в Україні. Годі утриматися, щоб не навести хоч декілька прикладів, що саме друкується там щодня під маркою „української поезії", та ще й часто — російською мовою. Ось, для зразка, уривки з віршів Б. Вовка та інших:

„Атоми, молекули,
Гуртуйтеся у лави,
Утворить з вас сполуки лад
Хемічний комбінат"...

„Був колись брудний наш
город.
В нім погано було жить,
А тепер будинки нові
І асфальт всюди лежить"...

„Нет, это не фантазия,
Ты только посмотри:
Везу кирпич на МАЗ'е я
К объекту номер три"...

Партійні наглядачі над виданнями в Україні полюють на „твори" такого типу, бо вони стовідсотково відповідають потребам і вимогам Москви — звести українську літературу до стану примітиву, поволі перевести її на „общепонятний". Тисячі бездарних людей сунуть до видавництв УССР, і не одна редакція може б викинула ту базґранину, але око слідчого таке ж пильне за Брежнєва, як було й за Сталіна.

Ще в роки визвольних змагань українського народу писав тоді великий поет України Павло Тичина про українську музу „неомузену", яка „на фронті в ніч глуху лежить запльована, залузана на українському шляху". Ту справжню українську музу намагається й далі нищити ворог, якому навіть переклади „Витязя в тигровій шкурі" та „Пана Тадеуша" чи „Одиссеї" немилі, бо вони — українською мовою... По-справжньому вільними шляхами може йти і розвиватися українська муза тільки поза межами поневоленої Батьківщини. Але за її розвиток мають відповідати тут не тільки українські поети.

Леонід Полтава

ДО З'ЇЗДУ „СЛОВА"

У днях 26 - 27 грудня в Ню Йорку відбувається черговий з'їзд українських письменників у екзилі, членів Об'єднання „Слово". Він відрізняється від попередніх тим, що має характер першого світового з'їзду: сюди прибули творці українського мистецького слова не тільки із ЗДА, а й Канади, Арґентини, Західньої Німеччини. Крім того, одночасно з своїми колегами із „Слова" свій з'їзд відбувають також члени Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова, ОПДЛ, що підкреслює важливість і значення дитячої літератури в загальному процесі.

Українська закордонна література зазнала останніми роками значних, важких утрат: передчасно померли поет-лірик Михайло Ситник, романіст Іван Багряний, поет і повістяр Теодосій Осьмачка, молодий песьменник і перекладач п'єс З. Тарнавський, повістяр Федір Одрач... Ще раніше відійшли такі видатні письменники як Юрій Клен та Леонід Мосендз. Слабе поповнення молодими письменниками, самозрозуміле на еміґрації, де творці мистецького слова відірвані від животворного джерела рідної мови й рідного народу, — змушує нас приділити більше уваги тим, які самовіддано продовжують працю в ділянці літератури.

Це тим важливіше, що за останній час наші письменники й перекладачі здобули знову декілька важливих мистецьких позицій. До таких здобутків треба зарахувати роман М. Лазорського „Кирило Розумовський", нові книжки Д. Гуменної, переклади й видання Шекспіра, зладжене І. Костецьким, декілька перекладів українських творів, здійснених д-ром Анною Горбач, що вийшли в Західній Німеччині та інші. Між ними, без сумніву, є декілька збірок поезій, повісті та роман, які відомі в колі письменників лише з рукописного читання. Панує хибне уявлення, що у вільному світі зменшується кількість читачів української книжки, бо книгарням що далі, то важче продати книжку, і тому письменникові що далі, то важче знайти видавця, який фінансував би видання і зміг би заплатити бодай „символічний гонорар".

Українського читача у вільному світі не зменшилося, але частина збайдужіла до рідної культури, в тому числі й літератури, якась частина опинилася в телевізійному полоні, а частина батьків здебільшого й досі байдуже ставиться до того, чи їхня дитина читає твір українською мовою, чи ні. Лунає багато голосів проти денаціоналізації, та мало хто усвідомив, що кожна прочитана українська книжка — це милеве наближення до всього рідного, духове поєднання з рідним народом, додаткова — непомітна й цікава — лекція з української мови та українознавства. Мовимо, очевидно, про добру українську книжку, не лише сучасних еміґраційних, а й клясичних українських авторів.

Проблему з виданням книжки найлегше і найприродніше можна розв'язати не шляхом збирання фондів, а шляхом придбання й читання рідної книжки. Однак, є твори, так би мовити, не масового типу, що становлять позиції в літературному процесі. Про такі мусів би подбати Літературний Український Фонд за кордоном, про який іде мова вже декілька років, але якого й досі не видно на обрії нашого суспільно - громадського життя. Такий фонд став би в пригоді і для старших віком наших мистців слова, які, прослуживши все життя рідній культурі, залишаються на старість дуже часто без власного кутка. Це ж стосується й інших діячів української культури поза поневоленою Батьківщиною.

На з'їзді „Слова" й ОПДЛ буде порушено багато питань. Але головним із них, очевидно, буде питання оборони прав українського народу на власну культуру й мову, на державність, а також — шукання шляхів для успішної творчої праці за кордоном.

(В. Г.)

ПРОФ. НЕСТОР ГОРОДОВЕНКО

ВИДАТНИЙ ДИРИҐЕНТ-ІНТЕРПРЕТАТОР

(Із спогадів І. Гаєвського в ЛМКлюбі в Ню Йорку, 23 жовтня 1964 р)

2

Якою пошаною й популярністю на еміґрації користався проф. Н. Городовенко, як і його хор „Україна", бачимо хоч би з уривків пресових звідомлень або з ювілейних поздоровлень, що їх одержував Нестор Феофанович. В одному з них, між іншим, читаємо: ... „Тут, на еміґрації, далеко від нашої Батьківщини, за короткий час Ви могли вирости в міцну мистецьку одиницю, що вже тепер з гордістю репрезентує наше національне хорове мистецтво і його пісню та ширить нашу національну творчість між европейські народи. І за це вам подяка! ..." „Українське Слово" 22/IX 1946 р. писало: „... Хор „Україна" під проводом свого великого і талановитого диригента проф. Нестора на легких ластівочих крильцях української пісні приніс нам на гірку скитальщину подих рідної землі, велич нашої історії, глибоку мистику нашої релігії, оптимізм майбутности... Тож щире, українське „Спаси Біг" складає Регенсбург Хористам з „України"". А Висока Команда Американських військ у Німеччині, за підписом генерала Болінга, обдарувала проф. Городовенка, як і співаків його хору, персональними грамотами-подяками.

Щоб окреслити повноту образу покійного Нестора Городовенка, треба ще додати, що він не належав до будь-якої політичної партії, стояв понад партіями, мав щирі демократичні переконання. Був патріотом-соборником в повному розумінні цього слова. В його хорі співали хористи з усіх земель України, і до всіх він ставився з великим респектом та з душевною батьківською опікою. У часи праці з хором вимагав суворої дисципліни, не любив, щоб на його пробних співанках хтось був зі сторони... Треба було бачити й чути, як проф. Городовенко, працюючи з хором у своїй „лябораторії", трактував кожну пісню, інтерпретуючи її з притаманним лише йому відчуттям, пояснював, обробляв, домагаючись від співаків потрібних нюансів, звуку, дикції. І поступово з сірого пісенного матеріялу він добував живий образ музичного твору. Таким я знав професора Городовенка, з яким познайомився на еміґрації і майже 4 роки пробув з хором „Україна".

У 1949 році проф. Н. Городовенко залишив Европу і прибув до Канади (Монтреаль), де до смерти керував хором під тією ж назвою „Україна", що він його організував при УНО, даючи з успіхом концерти, одночасно керуючи церковним хором.

Вже тяжко хворим, він все ще думав про влаштування чергових концертів, з яких черпав життєдавчу снагу й душевне задоволення.

23 грудня 1962 року його дружина, Анастасія Степанівна, писала: „Нестор майже нічого не їсть, але держиться на ногах і бореться зі своєю проклятою хворобою. Дуже слабий, все ж таки у неділю 16 дав дуже вдалий концерт на пошану Миколи Лисенка. Ми всі боялися, чи вистачить у нього сили" ...

На еміґрації проф. Н. Городовенко, хоча й бідував, нудьгував за рідним краєм, але ніколи не втрачав надії у світле, державне майбутнє нашого народу.

У листах з Канади, згадуючи про наше перебування у німецьких таборах, писав: „А тепер з якою радістю я ділився б з вами своїми думками й журбою. Ось уже десяток років, як я у вільній, багатющій і привітній Канаді, все одно іміґранта з мене не буде. Думаю й живу категоріями рідної землі". І далі пише: „Не може бути, щоб Божа Матір не зглянулась на нас і не повернула нам нашу найдорожчу Україну". А вже в наступному листі, під час його хвороби, писав: „Як би я хотів, щоб ми зараз сіли за стіл і поділились думками, стільки за ці роки ми зазнали на чужині огірчень, турбот, зневажень і радости. Вся ця заокеанська земля живе ніби радісно, а мені найбільша радість, як присниться моя земля, де я радісно бігав по ній босими ніжками. Ви, я знаю, хочете знати, як моє здоров'я? — Відповідаю: — „Не слухає сонце — за гору сідає" ...

Отож, сховалось за гору і наше сонце в особі покійного Нестора Городовенка, незабутнього майстра української пісні, великої слави диригента - інтерпретатора, людини високої музичної культури. Він відійшов від нас 21-го серпня 1964 року, після тяжкої недуги, на 79-му році життя.

В особі покійного проф. Нестора Феофановича Городовенка ми згубили не лише видатного, блискучого представника українського хорового мистецтва і знавця музичної культури, а й людину великої душі та українського патріота, який усе життя працював на славу й на користь свого народу.

(Кінець)

Ярослав Падох

ЗБОРИ, ЯКІ МОГЛИ ВІДБУТИСЯ П'ЯТДЕСЯТ РОКІВ ТОМУ

В неділю, 20-го грудня 1964, в Пассейку відбулися річні загальні збори Товариства ім Т. Шевченка, 42-го Відділу УНСоюзу. Збори відбулися з великою повагою, за всіми приписами давнього порядку. Розпочав збори голова Товариства Іван Блиха словами „Слава Ісусу Христу"!, на які всі приявні хором відповіли „Слава на віки!". Після цього відбулися місячні збори, а по них збори річні.

Програма зборів була така, як „пише книжка", тобто як постановляє наш старий статут, якого 93 параграф вичисляє аж 16 окремих точок денного порядку. Пропонував хтось з приявних скоротити програму, але голова поважно відповів, що скоротити права і традиції не можна, зате можна скоротити виступи дискутантів. Ніяка точка програми не є довга, говорив голова, тільки люди роблять її довгою.

Після відкриття вітали приявних, зокрема представника екзекутиви УНСоюзу, читали протокол попередніх зборів, приймали нових членів і стягали вкладки з членів давніх, прочитувано листування, а передовсім звітовано про пороблену роботу в минулому році. Звітували всі урядовці, відвідувачі хворих, прапороносці і довіреники тростистів. Громада поважно слухала звітів, не перервала їх і не менше поважно дискутувала над ними і їх схвалювала одноодушно.

Найбільше звітував секретар Відділу, союзовий „прапороносець" і „герой союзового труда", уже літній, але завжди активний і відданий своїй громаді, зокрема союзовій, Петро Головачук. Це він рік по році розбудовує свій Відділ на найкращий відділ УНСоюзу в своїм стейті. Це він рік по рокові приєднує в своїй, не дуже великій громаді, бодай по півсотні нових членів. Це він здобув уже в цім ювілейнім році до зборів 65 членів, а на зборах, після закінчення свого звіту, передав головному секретареві нову десятку членських заяв, доповнюючи свою „квоту" до 75. Передаючи цей дорогоцінний дарунок Батькові Союзові, він з удаваним острахом шуткував з приявним головним секретарем, мовляв, він боїться, що по звичаю, гол. секретар вимагатиме „заокруглення" цієї некруглої суми членів до круглої сотки! Зайвий був його страх. Гол. секретар знав і знає, від голови контрольної комісії інж. Богдана Чайковського, що секретар Головачук вже має ще декілька аплікацій готових, підписаних, але ховає їх на добрий і ранній початок на січень нового року. Знає головний секретар цю таємницю відділового секретаря й бажає, щоб на камені родилися такі секретарі й робітники, як він, та щоб множилися такі таємниці, як його по всій землі союзовій.

Звіт виявив, що 42 Відділ, який ще в році 1945 мав 120, а в році 1949 150 членів, росте кожного року й поточний рік закінчить круглою сумою шести з половиною сотень членів! Бо секретар Головачук вміє не лише дбати про придбання нових, але й не менше вміє дбати про збереження давніх членів. До „вікових" обов'язків відділу належить також піклування недужими членами. Два відвідувачі недужих пильно дбали про те, щоб не було поміж членами такого, що його в недузі не відвідала б його союзова родина. А покійним членам влаштовувано громадські похорони, складено вінки й вшановано їх пам'ять похиленням прапорів над їх домовиною й могилою. Не даром скаржився прапороносець на те, що „зносилися" прапори, й з трудом перебули недавню пробу в гордому поході до пам'ятника Шевченкові у столиці краю, Вашингтоні. Збори з традиційною однодушністю й з повагою належною прапорам, схвалили набуття нових прапорів. Чи переможе при цьому вплив нового, куди вигіднішого, часу й Відділ купить менші й легші прапори, про що просили прапороносці; нарікаючи на теперішні великі хоругви, покаже будучність. Але є певним, що Відділ далі маршуватиме на всіх відділових і національних виступах під власним знаменем одною суцільною громадою.

Секретар Головачук знає вагу статистики. Він підрахував, що в його відділі члени мають дуже мало забезпечення. Тільки один член має забезпечення на $10,000; два на $5,000; один на $3,000; 17 на $2,000; 4 на $1,500; 260 на $1,000; і аж 160 на $500. Він гаряче апелював до всіх членів, щоб вони доповнили своє забезпечення бодай до $5,000, бо стільки щонайменше треба їм для забезпеки власної і своїх родин. Особливо вперто він домагався, щоб піднесли своє забезпечення бодай до $1,000 ті, які мають тільки п'ятсотове. Слово Головачука має свою вагу. Дехто з приявних публічно признав свої „гріхи" й обіцяв негайно підвищити своє забезпечення. Цікаво буде довідатися, скільки п'ятисотників залишиться за рік від нині.

Працьовитий секретар підсумував також активність членів. Він зладив цікаву статистику, скільки членів брало участь у зборах і скільки разів. Може, як довідаються про це неприявні на зборах члени, замалою покажеться домівка Відділу на чергові збори.

Після звітів управи звітувала контрольна комісія, її голова інж. Богдан Чайковський, і члени проф. Рудакевич та Назар Михайлевич. Небагато в нас центральних установ, які так прикладно вели б свої книги й так речево складали справоздання, зокрема про фінансові справи. Дискусія була типово лемківська, коротка й до речі. Недаром бодай половина приявних, включно до голови зборів, яким обрано місцевого громадянина, голову централі Організації Оборони Лемківщини, Юліяна Котляра, були лемки з діда-прадіда. І під цим оглядом збори Відділу пригадували давні часи, адже найстаршою нашою американською еміграцією була еміграція лемківська, та й відомо, що між основниками УНСоюзу було найбільше лемків.

В резолюціях і ухвалах зборів знайшлися речі внутрішні і зовнішні, великі і малі. Схвалено зокрема пожертви на УККА, який Відділ постійно і щедро піддержує, на місцеві церкви і інші народні цілі.

У зборах узяв участь підписаний, як запрошений делегат екзекутиви УНСоюзу. Хоч УНСоюз не має змоги посилати своїх делегатів на збори своїх п'яти соток Відділів, то стейтовому чемпіонові, якого відділ і його секретар стоять на самому переді не тільки свого стейту, але всього УНСоюзу, відмовити не було можна. Нічого заперечувати: ця делегація не була важка, навпаки була дуже приємна. Бо чи не радісно бути свідком громадської солідарности, активности й свідомости? Чи не приємно ґратулювати працьовитим людям і їх прикладній громаді? Як добре було б, коли б в цих зборах взяли участь представники всіх п'ятисот відділів УНСоюзу. Кожний корисне щось з них привіз би для свого відділу і своєї громади.

Закінчення зборів відбулося не менш стилево. Голова зборів сказав членам „Бувайте здорові", а члени не осталися довжними йому побажавши й йому доброго здоров'я. А після цього відспівано „Ще не вмерла". Після зборів відбулася, не менш традиційна, громадська гостина, головною темою якої була підготова п'ятдесятиріччя Відділу на весну 1965 року, на яке підписаний дістав щире запрошення для всієї союзової екзекутиви, членам якої хіба прийдеться кидати жереб, кому залишитися в хаті, а кому вибиратися на цей пассейський, союзовий відпуст.

Описані збори відбулися в Році Божому 1964. Ледве чи інакше відбувалися подібні збори п'ятдесять років тому, коли засновувалося це славне Товариство. Традиція минулого збереглася майже ненарушеною в союзовому Пассейку. Ці збори, які глибоко запали в моїй пам'яті, могли відбутися п'тдесят років тому. І в цім їх велика вартість. Вони зв'язують наше піонерське минуле з сьогоднішніми днями. А в традиції, сполученій з вимогами сучасности, сила нашої громади на американській землі.

Зразковий виступ українського юнака перед американською публікою

Перед кількома тижнями американ. англомовна преса в стейті Іллиной та місцева українська газета подали вістку про виступ молодого учня „гай-скулу" — 17-річного українця, Євгена Смика з Ковл Сіті, Іллиной, перед американською публікою з доповіддю: „Україна і її культура".

Доповідь відбулася з рамени американської молодечої організації „Міжнародний Діючий Клюб", що діє при загально-суспільній міжнародній організації „Ротарі" в недалекому містечку Брейдвуд, Іллиной. Ця міжнародна організація об'єднує здебільша американську інтеліґенцію, як учителів, лікарів, адвокатів, суддів і урядників, а крім того і молодь середніх шкіл цілої округи. Євген Смик є сином відомих наших суспільних діячів, пп. Лідії і д-ра Романа Смика, що є лікарем у тій окрузі активним членом міжнародної організації „Ротарі" і саме за його почином створено оцю молодечу організацію „Міжнародний Діючий Клюб", що до неї тепер належить його син, Євген.

В цьому році, після вакаційної перерви, організація „Ротарі" розпочала свою діяльність 12-го жовтня окремим зібранням, на якому Євген Смик, що цього літа був студентом курсів українознавства УНС на „Союзівці" і закінчив середній курс з відзначенням, виголосив при вщерть набитій авдиторії доповідь про Україну, її нарід і культуру. Як подає преса і зокрема репортажі присутнього на тому вечорі м-ґра Ореста Городиського в „Українському житті" з 8-го листопада, доповідач представив слухачам коротку історію розвою української держави від найдавніших часів на тлі світової історії, з'ясовуючи виразно напрямні політики української держави від найдавніших часів на тлі світової історії, представляючи виразно напрямні політики українських князів і гетьманів та економічний розвій української держави за їх часів, як також і їхні постійні культурні і політичні зв'язки з Західньою Европою. Потім доповідач змалював красу і багатство укрїнської землі, промисловість та її геополітичне і економічне положення, та на основі тих ресурсів представив основні причини поневолення України Москвою.

Доповідач говорив і про розвиток української культури в минулому та про повільне знищення її червоною Москвою, починаючи з кінця першої світової війни посьогодні.

На закінчення молодий доповідач представив присутнім американцям у зворушливій формі переслідування української католицької церкви в Західній Україні, її ліквідацію, мученичу смерть її епископів та духовенства, заслання її вірних та священиків на далекий Сибір, та нищення українських католицьких церков, отих найстарших і найбільш вимовних пам'яток нашої культури.

Але український нарід, як твердив автор, невмирущий, і як у 1918 році він зумів визволитися з-під московського ярма та збудувати свою незалежну демократичну державу, а в часі другої світової війни він зумів створити свою героїчну Повстанську Армію проти двох окупантів України большевиків і німців, так і в недалекому майбутньому він знову, як Фенікс з попелу, оживе і знову стане оборонцем демократичного світу на сході Европи.

Доповідь ця знайде напевно належний відгук і серед американських педагогів, що її чули, і зокрема серед американської молоді, для якої Україна в деяких підручниках ще й досі або зовсім „терра інкоґніта", або тільки частина Росії. Очевидно, в цьому досягненні молодого Євгена Смика лежить головна заслуга його батьків, які, незалежно від зовсім чужого середовища, в якому вони живуть, стараються дати своїм дітям не тільки загальну освіту, але й потрібне їм знання про Україну і її нарід та за допомогою цього влити в їх молодечу душу повне зрозуміння і любов до всього, що рідне.

Але й не менша тут заслуга курсів українознавства УНС на „Союзівці", на які два останні літа Панство Смики привозили свого сина з далекого Іллиной. І тут саме, він, пізнавши історичний розвій України, та цінні скарби української духовости, пізнав її велич і зрозумів її дійсність та побачив сам, що в чужому колі різних етнічних груп Америки він, як українець, може бути гордим із свого походження і з тих досягнень, що їх мав український нарід.

Безперечно, виступ молодого нашого юнака перед чужою громадою, — це велика радість для батьків, але й не менша вона для всієї нашої спільноти, бо це таки зразок молодого українця-американського студента, за яким повинна піти вся українська молодь в Америці.

С. К.

Новий твір Романа Завадовича

Українські діти за океаном одержали на початку грудня дбайливо видану ОПДЛ поему Романа Завадовича „Пригоди Гномика Ромтомтомика", ілюстрації Едварда Козака. Ця дитяча весела книжка на 20 стор. великого формату, з дотепними кольоровими ілюстраціями на кожній сторінці, вийшла завдяки фундації п-ва Ярослави і Михайла Шафранюків. Вперше поема була видана у Кракові, в 1940 р., тепер її переробив і доповнив автор для другого видання. Про „Пригоди гномика"... колись висловилась поетка Олена Теліґа, як про „чудесну книжку". Розповідаючи про пригоди свого героя, Р. Завадович одночасно вчить малих читачів бути відважним, мати милосердя до звірят і взагалі слабших, любити свій край, бути пильним у науці.

Українська хроніка

● Лише до 27 грудня триватиме ще Різдвяний базар 64-го Відділу Союзу Українок Америки в Ню Йорку, в Українському Народному Домі, кімната 31/111. У суботу й неділю буде відкрито від 12 г. до 6 г. вечора.

● У Лондоні, в Англії, у Будинку СУБ відбувся показ документального фільму „Українські Пластуни на 11-му світовому джемборі в Греції". Фільм накручували кінолюбителі-пластуни.

З НАШИХ БУДНІВ

ВЕРБ'ЯНИЙ КОНИК

Дядьо Олесь стояв навпроти розіскреного вікна з дитячими забавками і бився з думками — що купити „тому малому бельбасові", маючи на гадці свого ж таки похресника. Був запрошений на святу вечерю, тож випадало б принести щось у дарунок, але що? — ламав собі голову, коли в того „бельбаса" вся кімната завалена цяцьками до самого шпунту!

Махнув рукою, купив атомову субмарину і подався в гості. Він знав, заздалегідь, що на дверях привітає його племінниця Марта, з накрученою в папільтах фрезурою, таким знайомим — „Ой!.. Ой, і навіщо ти, дядю Олесю, витрачаєш гроші на такі дурниці? Ну, дивись, скільки в нього цього барахла!"

Так і сталося. Марта завела дядька і хресного батька в одній особі в кімнатку любимчика — Юрка, що подобала радше на магазин дитячих іграшок, як на дитячий покоїк. Чого там лише не було — Господи Боже! Електричні поїзди, льокомотиви, екскаватори, ракети, атомова артилерія, підводні судна, супермен, марсіяни, індіяни, фаєрмани... Серед цього „барахла" не то сидів, не то лежав на підлозі круглопузий бельбасик, гриз сушену картоплю і... нудився, „скучав", — як говорила мама, закохана в сина - одиначка.

...Одним блиском думки перелигнув дядьо Олесь сорок п'ять років назад, у своє власне дитинство, коли ще й сам був таким бельбасиком, як нині Юрчик, коли з „газеткою" у розпорі штанцят герцював на верб'яному конику по запорошеній, вибоїстій дорозі... Еге, той „коник" (розуміється, крім катапульки за пазухою) був єдиною і тому такою улюбленою забавкою сільського хлопчини! Та це був справді фантастичний верхівець: він міг умлівіч, на своє бажання, обернутись то в офіцерського коня, а то в цуґового, від двірської бриčки, а то навіть в огира пана надлісничого, якому „вогонь йшов з храпів"!

Алеж той чудовий верб'яний коник міг бути і ровером, і мотоциклом, і самоходом, що тоді вперше появився на селі і викликав небувалий переполох серед дітвори! А міг також, на випадок небезпеки, переміниться в козацького списа і в австрійського ґвера, що сіяв кулями й колов баґнетом москалів, кладучи їх покотом, або в багатирське ратище лицаря з казки Котигорошка, яке просікало наскрізь страшного змія, визволяючи з підземних льохів прекрасну царівну...

А в які далекі, казкові краї носила ця вербова тичка босе - простоволосе хлоп'я в полотняних штанцях! Яких надзвичайних, героїчних подвигів довершував малий Олесь на своєму конику! — хай сховаються від нього у мишачі нори всі супермени! Він гасав на ньому від світу до ногі, з одного кінця села на другий, а коли часом притрапилось тяжко змореному вершникові і заснути поруч свого вірного побратима, тоді хлопчині снилися й снилися цілі табуни коней — цуґотих, офіцерських, всякої раси і масти, в різній - прерізній упряжі, фантастично осідланих та закульбачених, — але з-поміж усіх його верб'яний коник був таки найкращий!..

— Гей, дядю, пробудись! Ти в яких світах тепер буваєш? — засміялась племінниця і махнула долонею йому перед очима.

Стрепенувся, ніби прокинувся зі сну чи з гіпнози...

— Ти вгадала, дівонько, — сказав, — я справді був тепер далеко - далеко звідси: проскакав у своє дитинство на верб'яному коні...

Ікер

● Від 12 грудня до 17 січня 1965 р. відбувається в УВАН у Ню Йорку виставка творів Олени Кульчицької — із збірки п-ва Кочан, та Софії Зарицької. Разом там виставлено 93 картини двох видатних малярок — з України і з Франції.

ПОДЯКА

Організації Державного Відродження України в ЗДПА, Інк.

Цим шляхом складаємо щиру подяку, Організаціям і поодиноким громадянам, які прислали на адресу нашої Організації письмні або зложили усні вислови співчуття, з приводу відходу у Вічність Голови Проводу Українських Націоналістів,

сл. п. Полковника
Андрія
МЕЛЬНИКА

Всечеснішим Отцям Парохам, обох віроісповідань, за відправлення Панахид за спокій Його душі, та всім тим, які чимнебудь причинилися до відзначення цієї болючої втрати для всього Українського Народу а зокрема для Українського Націоналістичного Руху.

Нехай Покійному Великому Синові Українського Народу буде легкою люксембурзька земля!

В грудні 1964 р.

За Центральну Управу ОДВУ
Проф. д-р Богдан ГНАТЮК, Голова
Д-р Володимир МИХАЙЛІВ, Секретар

СПОРТ

Редагує: В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Сніг і мороз перекреслили пляни футбольних зустрічей за Чашу ЗДА на східньому побережжі і на Півночі. На Сході відбулися тільки одні змагання німецької ліги, а всі інші зустрічі, в тому і „Тризуба" у Філядельфії та УСК-у в Ню Йорку відкликано. Футбольна Ліга Східньої Конференції заповіла перерву у своїх мистецьких грах до першої неділі в березні. Виїмково лише плянує ця Ліґа декілька гор Грецько-Американського СК, який приступив до мистецьких змагань Східньої Конференції пізніше і повинен би наздігнати числом відбутих зустрічей інші клюби Ліґи. Ці гри, очевидно, зможуть відбутися, коли дозволить на це погода.

Футбольні змагання за Чашу ЗДА мали б продовжуватися під час зимової перерви мистецьких гор Східньої Конференції. Вони залежні від погоди та стану футбольних грищ у цьому часі.

Зимовий турнір футболу в Ню Йорку, в залі Арморі при 34-ій вулиці і Парк евню запляновании на три вечори: 23-го і 30-го січня та 20-го лютого. В цьому турнірі серед 10 найкращих дружин Німецько - Американського Футбольного Союзу візьме участь УСК Ню Йорк. Інші учасники турніру: „Б. В. Ґотче", „Дойчунгари", „Джуліяна", „Н. И. Гота", „Гунгарія", Грецько - Ам. СК, „Мінерва ПФ". і дві дружини оберліґи НАФСоюзу, які в дні 1-го січня займатимуть два перші місця в її показнику.

Зимовий турнір футболу в Шикаґо, який вже став традиційним і проводиться як справжні мистецькі гри в двох окремих лігах, почнеться вже в неділю, 3-го січня 1965 і триватиме дев'ять неділь. Обидві українські дружини, „Леви" і „Крила" гратимуть в нижчій лізі. Турнір відбувається щорічно в залі Шикаґо Евню Арморі.

„Чорноморська Січ" з Нюарку візьме участь у футбольному турнірі в залі Арморі в Петерсоні, Н. Дж. Цей турнір почнеться вже в суботу, 2-го січня.

„ЛЕВИ" ЗДОБУЛИ ШАХОВУ ПЕРШІСТЬ СУАСТ-ПІВНІЧ

Шикаґо, 12-го грудня. — В новій домівці „Левів" при 2353 Вест Шикаґо евню відбувся шаховий турнір чоловічих дружин за першість Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств — Північ. Організатором турніру була шахова ланка СУАСТ — Північ, а господарем УАСТ „Леви". Несподівано не прибули на турнір шахісти „Львова" з Клівленду, і турнір відбувся з участю тільки двох дружин. Відкрив турнір містоголова СУАСТ — Північ Дмитро Багрій. Після нього від господарів привітав гостей Роман Припхан. До Верифікаційної Комісії ввійшли: Дмитро Багрій від СУАСТ — Північ, мгр Мирослав Турянський від „Левів" і Володимир Площанський від „Черника" дружини гостей з Дітройту.

Дружина з Дітройту приїхала лише з п'яти шахістами, тому розіграно не передбачених шість партій, тільки п'ять. Вислідн: мгр. Мирослав Турянський („Леви") — Володимир Лисенко („Черник"), 1:0, Осип Пундій („Леви") — Роман Лазарчук („Черник") 1:0, Юрій Сандецький („Леви") — Володимир Площанський („Черник") 1:0; інж. Богдан Білинський („Леви") — Ярослав Площанський („Черник") ½ : ½, Петро Скальчук („Леви") — Богдан Андрушків („Черник") 1:0. — В загальному висліді „Леви" перемогли „Черник" з рахунком 4½ : ½. Турнір закінчився прийняттям гостей та представників СУАСТ — Північ скромною вечерою, господарем якої був ланковий шахів „Левів" Роман Припхан. Після вечері промовляли: Дмитро Багрій від СУАСТ — Північ, Володимир Площанський від „ЧеЧрника" і мгр. Мирослав Турянський від „Левів". Останній промовець, відомий шахіст ще з передвоєнних років, розказав приявним дещо з історії шахового спорту в Галичині та про діяльність наших шахістів на терені ЗДА і Канади.

Петро Головатий

„Крила" перемогли „Левів"

Шикаґо, 20-го грудня. — В змаганнях другої рунди циклу гор за чашу ЗДА футболісти сумівських „Крил" перемогли „Левів" з рахунком 2:1. На легко покритій снігом площі Рокне Стадіону амбітні сумівці показали глядачам, що вони теж вміють грати в футбол і не побоялися фаворизованих „Левів". Майже впродовж цілих змагань „Леви" переважали, чого доказом був рахунок наріжників 10:2 в користь „Левів". „Крила" були грізні своїми проривами, з яких здобули двоє воріт зі стрілів О. Галіва і М. Сідельника. До перемоги „Крил" причинився у великій мірі їх молодий воротар Роман Куць, який оборонив цілий ряд небезпечних стрілів Ноги, Рея і Ріса. Також Нога і Рей багато разів змарнували нагоди перестрілами.

В першій півгрі „Леви" значно переважали, але до збільшених їх зусиль примусили їх ворота, які здобув для „Крил" Галів на 27-ій хвилині гри. У 31-ій хвилині Нога по прекрасній сольовій акції подав м'яч Рісові, який вмістив його в сітці „Крил". В другій половині наступи „Левів" не принесли циферної зміни. Натомість прорив „Крил" на 85-ій хвилині увінчався черговим успіхом сумівців, для яких другі і переможні ворота здобув Микола Сідельник. Дальші старання „Левів" нівечив Куць, який не хотів скапітулювати і оборонив три небезпечні стріли в останніх хвилинах гри.

Наступні змагання за Чашу ЗДА гратимуть „Крила" з аматорським чемпіоном ЗДА — німецькою одинадцяткою „Швабен".

ОЛЕКСАНДЕР ОГЛОБЛИН

(65-ліття з дня народження і 45-ліття наукової праці)

Закінчення зі стор. 2-ої

тодологічних проблем економічної історії України історик насвітлював проблему української економіки в науковій та громадській думці XIX-XX ст.

Ідея національно - державної самостійности України в її історичному розвитку

В тематику цього циклу входять праці із доби Хмельниччини, проблеми Переяславської Угоди 1654 року, Мазепинська доба і досліди проблем зросту та занепаду Української Козацько - Гетьманської Держави.

З огляду на велику кількість праць, присвячених Козацькій Державі, ми змушені подати скорочену бібліографічну форму цитат, обмежуючись хронологічним переліком основніших праць історика: „Договір Петра Іваненка (Петрика) з Кримом" (Ювіл. Зб. на пошану акад. Д. І. Багалія, Київ, 1927), „До історії руїни" (Зап. Істор.-Філол. Від. УАН, кн. XVI, 1928), „До історії української політичної думки на початку XVIII ст." (там же, кн. XIX, 1928), „Мазепа і повстання Петрика Іваненка" (там же, кн. XXIII, 1929), „Ескізи з повстання Петра Іваненка" (ВУАН, Київ, 1919, 65 стор.), „Орлик і Петрик" (ЗІФВ УАН, кн. XXV, 1929), „Петрик — ханський гетьман України (1692)" (Зб. ІФВ УАН, ч. 89, 1930), „Золотий спокій" (Арка 1948), „Нові матеріяли до історії повстання Петра Іваненка" УВАН, 1949), „Ханенки" (Кіль, 1949 р.), „Династична ідея в державницько - політичній думці Украї ни - Гетьманщини XVII — XVIII ст. (Держ. Думк. ч.4, 1951), „Українсько - Московська Угода 1654 р." (Н. Йорк, 1957, 88 стор.), „Українські політичні пляни 1730 рр." (Зап. ЧСВВ, 1956), „Гетьман Іван Мазепа та його доба" ЗНТШ т. 120, 1960, 406 стор).

Крім того появилося багато коротших студій в українських журналах на еміґрації.

Початки українського відродження і українське національне відродження XIX ст.

Досліди українського автономістичного руху кінця XVIII ст. і українського відродження XIX ст. внесли дуже багато нового матеріялу в історичну літературу і причинилися до повнішого схоплення української новітньої історії. Проф. Оглоблин, зокрема, концентрується над діяльністю новгородсіверського патріотичного гуртка 1780 - 90 років. Ці питання тісно в'яжуться з його дослідами української історіографії кінця XVIII і початку XIX ст., зокрема з питанням авторства „Історії Русів". У XIX столітті історик досліджує проблему української провідної верстви, як також український консерватизм XIX і початку XX ст.

З цього циклу згадаємо: „Опанас Лобисевич" (ЛНЗб, Кіль, 1948), „Василь Капніст" (ЛН збр. УВАН ч. 1, 1959), „Григорій Долинський — український автономіст XVIII ст." (Укр. Літоп., 1954), „Українські автономісти 1780-1790 років і князь П. А. Румянцев-Задунайський" (в анг. мові, Анали УВАН ч. 21-22, 1958) і нарешті вже згадувані „Люди старої України". Його перу належать багато праць, присвячених „Історії Русів", про які ще коротко згадаємо.

Ці праці для української історичної науки мають переломове значення — прийнятий українськими істориками погляд на кінець XVIII ст. як на „пропащий час", коли зовсім завмерла ідея української державности, не витримує історичної критики. Навпаки, розкриття діяльности українських патріотичних гуртків кінця XVIII століття вказує на органічне пов'язання ідей Гетьманської України з кінцем XVIII ст. і з українським національним відродженням XIX віку.

(Далі буде)

● **Пані Линдон Б. Джансон** 22-го грудня відзначила 52-річчя з дня народження на фармі в Тексасі в колі своєї родини — Президента та 20-річної доньки Лінди Бирд і 17-річної Люсі Бейнс. Пані Джансон під час снідання розпаковувала численні подарунки, які вона дістала з цілої країни. Пан Президент подарував їй золоту брошку. Пані Джансон цілий день працювала прикрашуючи мешкання на свята. Зі стелі звисала традиційна омела, яку стяли на великому дубі, що на подвір'ї.

Помер Іван Крочак, визначний союзовий діяч

Ню Йорк, 23-го грудня 1964. — Сьогодні вранці помер тут у своєму помешканні від удару серця на 72-ому році життя св. п. Іван Крочак, членпіонер та довголітній касир 204 Відділу УНСоюзу ім. Агапія Гончаренка з осідком в Ню Йорку. Покійний народився 9-го липня 1893 р. в с. Дев'ятники, пов Вібрка, Західня Україна. Прибувши до ЗДА 1917 року, він спершу поселився в Істон, Па. та зараз же вступив до 137 Відділу Українського Народного Союзу, що має свій осідок в цій місцевості. У вересні 1930 р. перебрався до Ню Йорку та водночас перейшов до 204 Відділу УНСоюзу. Бувши щирим українським патріотом, він зразу зрозумів, як слід, велике значення та визначну ролю Українського Нарадного Союзу для всієї української спільноти, перейнявся до глибини душі союзовою ідеєю та був відданий їй до кінця життя. Цю відданість він засвідчив надзвичайною активністю, головно в ділянці приєднування нових членів. При цьому він передусім дбав про це, щоб всі члени його ближчої та дальшої родини включно з його внуками стали членами його улюбленого Батька - Союзу. Тим чином він причинився в значній мірі до імпозантного зросту 204 Відділу, якого він був довголітнім зразковим касиром. Покійний крім того цікавився завжди живо всіми українськими справами та брав чинну участь також в інших ділянках громадського життя своєї спільноти. Він належав безперечно до найактивніших громадян нашого метрополітального міста.

Його ненадійний відхід у засвіти оплакують дружина Марія, сини Остап-Юрій, Богдан-Данило і Мирон з дружинами та 5 внуків.

Тлінні останки Покійного спочивають у похоронному домі П. Яреми при 7-ій вулиці в Ню Йорку. Похорон відбудеться в суботу, 26-го грудня ц. року.

● **Губернатор Південної Каролайни** Террі Сенфорд в товаристві Гю Мортона передав пані Джан Ф. Кеннеді $155 000 як пожертву на Меморіяльну Бібліотеку ім. Джансона Ф. Кеннеді. Тільки стейт Массачусетс зібрав більше грошей на цю саму ціль. Пані Кеннеді, діставши чек в руки, сказала, що вона ще ніколи не мала в руках так багато грошей.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ СВЯТОЧНИХ ПОБАЖАНЬ У „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи назустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного Різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціни оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 3.00
1 цаль через 2 шпальти	5.00
2 цалі через 2 шпальти	10.00
3 цалі через 2 шпальти	15.00
4 цалі через 2 шпальти	20.00
5 цалів через 2 шпальти	25.00
6 цалів через 2 шпальти	30.00

та в інших розмірах.

Треба сподіватися, що загал нашого Громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям та знайомим навіть в найдальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Реченець зголошень до святочного числа:

За старим стилем до ____________ 1-го січня 1965

Зголошення святочних побажань, **РАЗОМ З ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ,** залежно від величини оголошення надсилати до:

"SVOBODA" — 83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

ТАРЗАН, ч. 5360. Немає води!

І так ця трійка мандрувала в невідоме. Чотири тижні вони передиралися через заплутану густу рослинність.

Вони посувалися поволі, миля за милею, втомлені, поки...

Боб Кук нагло закричав, алярмуючи: Дивіться! Наша вода майже вичерпана!